

Haridus- ja noorteprogramm 2022-2025

Tulemusvaldkond	Tark ja tegus rahvas
Tulemusvaldkonna eesmärk	Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut. Noore avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia.
Valdkonna arengukava	Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 (eelnõu), Noortevaldkonna arengukava 2021-2035.

Programmi eesmärk: Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut. Noore avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia.

Programmi kogueelarve (tuhandetes eurodes)

	2022	2023	2024	2025
	RES 2022-2025			
Programmi kulud	594 004	554 866	531 482	525 625
Investeeringud	52 429	52 309	3 859	3 991

Olukorra lühianalüüs

Nii nagu kõiki teisi eluvaldkondi, mõjutas ka haridust 2020.-2021. aastal olulisel määral COVID-19 pandeemiast tingitud olukord, peamiselt seoses haridusasutuste üleminekuga distantsõppele 2020 aastal. Kuna kriis ei ole läbi, on veel vara anda selle mõjudele lõplikku hinnangut. Seniste uuringute põhjal võib prognoosida kriisi tagajärjel õpitulemuste langust ning haridusliku ebavõrdsuse suurenemist, samuti noorte vaimse tervise probleemide süvenemist. Positiivseks mõjuks võib aga pidada õpilaste, õpetajate ja lapsevanemate digioskuste kasvu, suuremat tähelepanu õppijate eneseregulatsiooni ja õpipädevusele ning lapsevanemate suuremat osalust õppija toetamisel. Tõenäoliselt on kasvanud ka koolide avatus õppekorralduslikele uuendustele. Kuna 2020. a kevadel jäid ära põhikooli lõpueksamid ning gümnaasiumi riigieksamite sooritamine oli vabatahtlik, puuduvad täpsed võrdlusandmed, et hinnata distantsõppe mõju Eesti õpilaste õpitulemustele.

Üldhariduse õpilaste arvu piirkonniti ebavõrdsed muutused nõuavad koolivõrgu jätkuvat reformimist ning pinnakasutuse optimeerimist. Põhikooliõpilaste arv on viimasel kümnendil kasvanud Harju-, Tartu-, Rapla-, Saare- ja Pärnumaal. Enim on põhikooliõpilaste arv viimasel kümnendil vähenenud Jõgeva-, Valga- Võru- ja Hiiumaal. Samal ajal on gümnaasiumiõpilaste arv kasvanud ainult Harjumaal.

Õpetajate palgakasv Eestis on pikemat perioodi vaadates olnud üks kiiremaid OECD riikides ja on jätkuvalt riigi strateegiline eesmärk. Riigi keskmise palga tõusu taustal tuleb aga tugevalt pingutada, et õpetajate keskmise palga suhet Eesti keskmisesse palka hoida ja tõsta. Kui eelnevatel aastatel on jäänud õpetajate palga suhe keskmisse palka enam-vähem samale tasemele – 2020. a moodustas üldhariduskooli õpetajate keskmine palk 112% Eesti keskmisest, langeb see 2021. aastal prognoositavalt alla Eesti keskmise palga taseme ning suhte hoidmiseks on vajalik palgatõus 2022. aastal 7,2%. Suurimad väljakutsed on õpetajaskonna vananemine ning seetõttu üha süvenev õpetajate puudujääk. Üleilmne pandeemia ja sellega kaasnenud distantsõpe tõi muuhulgas senisest teravamalt esile digioskuste ebaühtlase taseme õpetajate ja õpilaste seas ning rõhutas vajadust tõsta nii oskusi kui ka teadlikkust digiõppevara võimalustest.

Väljalangevus üldhariduskoolide päevasest õppesest on endiselt madal ja viimase aastaga veelgi vähenenud. Põhikoolilõpetajate jagunemine kutse- ja üldkeskhariduse vahel pole viimastel aastatel muutunud ning on endiselt tugevalt üldkeskhariduse kasuks. Endiselt valmistavad probleeme sage katkestamine nii kõrg- kui kutsehariduses ning madala haridustasemega mitteõppivate 18–24-aastaste noorte suur osakaal. Need näitajad on küll viimase aasta kriisi mõjul liikunud positiivses suunas, kuid ei ole kindlust, et positiivne trend jätkub.

Kõrgharidusega 30–34-aastaste osakaal on Eestis endiselt kõrge, kuid on juba mitu aastat langustrendis ning on alust arvata, et me ei suuda kõrget taset tulevikus hoida. Kõrghariduses on kooskõlas tööturu vajadustega eelisarendatud IKT valdkonda, mille lõpetajate arv kasvab, samas on nõudlus kõrge tasemega spetsialistide järele IKT-sektoris ja ka väljaspool seda jätkuvalt suurem kui koolituspakkumine. Kiiresti on kasvanud välisüliõpilaste arv ja osakaal, kuid ka sellele näitajale avaldas viiruskriisi 2020. aastal nähtavat mõju.

Kutse- ja kõrgharidustasemel õpingud lõpetanud inimeste seni kõrgel püsinud tööhõive määrad on võrreldes 2019. aastaga langenud. Ka täiskasvanute osalus elukestvas õppes suurenes järjepidevalt kuni viimase aastani, mil COVID-19 pandeemia ning kaasnenud eriolukord tõi kaasa tuntava kukkumise ning alles järgnevad aastad näitavad, kas tõus jätkub. Viimase kümnendi jooksul on sealjuures märgatavalt tõusnud madala haridustasemega ehk keskhariduseta inimeste osalus õppes. Positiivne on ka see, et küll aeglaselt, aga järjekindlalt väheneb eri- ja kutsealase hariduseta inimeste osakaal.

Noorsootöö tulemused on olnud positiivsed ja noorte rahulolu noorsootööga püsib kõrge. 2020. aastal on seni pidevas kasvutrendis olnud noorte kaasatus noorsootöös ehk nende noorte osakaal, kes osalesid huvihariduses, noortekeskuste tegevuses, noorteühingute aastatoetust saanud üleriigilistes noorteühingutes, laagrites, malevates ning kohalike omavalitsuste noortevolikogudes ja noorte aktiivgruppides, pisut vähenenud (59,9%-lt 58,1%-le), mis on seletatav pandeemiaga kaasnenud piirangutega ja kontaktide vähendamisega. Kriisitoetuse meetme kaudu said laagritest ja malevatest osa täiendavalt 22 995 last ja noort. Oluliselt on paranenud noorsootöö piirkondlik kättesaadavus, mida mõõdetakse noorte arvuga huvikooli ja noortekeskuse kohta. Huvihariduse ja huvitegevuse täiendava riikliku toetuse läbi on paranenud huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavus ja kvaliteet kõikides huvialavaldkondades. Tänuväärset tööd on tehtud tõrjutusriskis noortega – mitteõppivate, mittetöötavate ja koolitustel mitteosalevate (NEET) noorte osakaal on pikemas vaates vähenenud.

Olulisemad programmi (arendus)tegevused 2022-2025 aastal:

- **Haridusvaldkonnas COVID-19 kriisist väljumisplaani raames** kavandatakse ja viiakse ellu erinevaid meetmeid kriisiaegse distantsõppe tagajärjel tekkinud **õpilünkade tasandamiseks ja õpetajate töökoormuse leevendamiseks**. Fookuses on õppijate ja õpetajate vaimset tervist toetavad tegevused. Kriisi mõjude leevendamiseks arendatakse ka **digipööret toetavaid oskuseid ning suurendatakse rohetöökohtade oskuste pakkumist**. 2022. aastaks eraldatakse koolidele 12 miljonit eurot õpilünkade tasandamiseks.
- **Covid-19 mõjude leevendamiseks noortevaldkonnas koolitatakse ja toetatakse noortevaldkonna töötajaskonda**, et valmistada osapooled ette pandeemia mõjude tasandamiseks. Plaanis on laiendada mobiilse noorsootöö pakkumist kohalikes omavalitsustes NEET-staatuses noorteni jõudmiseks.
- Töötatakse välja (2021 sügis) ja käivitatakse **eestikeelse hariduse tegevuskava**, et anda kõigile võrdsed võimalused jätkata õpinguid järgmisel haridustasemel ning osaleda ühiskonna- ja tööelus.
- Lasteaedadele ja koolidele eraldatakse vajalik rahastus, mis võimaldab korraldada õpet eesti keeles. Senisest suuremat tähelepanu pööratakse muukeelse õppija toetamiseks eestikeelses koolis, selleks valmis 2021. kevadel tegevusplan ning sügisest käivitatakse uus rahastamismudel, millest saavad lisatuge üldhariduskoolid, kus on rohkem muukeelseid lapsi.
- Toetatakse **muu emakeelega õpilasi eesti keele** omandamisel, kooliealiste uussisserändajate keeleõpet ja kohanemist põhikoolis. Jätkub varajase keeleõppe **pilootprogramm „Professionaalne eestikeelne õpetaja põhikoolis ja koolieelses lasteasutuses“**, mille eesmärk on tagada alushariduses kõigile lastele võrdsed võimalused ja eesti keele oskus tasemel, mis on vajalik põhihariduse omandamiseks. Rahaliste vahendite saamisel jätkatakse varajase keeleõppe pilootprogrammi läbiviimist põhikoolis, mis on suunatud eesti keele õppe kvaliteedi parendamisele läbi õpetajate pädevuse tõstmise ning aktiivse keelekeskkonna ja teaduspõhise varajase keeleõppesüsteemi loomise. Eesti keele õppe arendamiseks on kavandatud baasrahastuse rahalised vahendid Vabariigi Valitsuse reservi.
- **Andekate õpilaste arengu toetamiseks** töötatakse 2021. aastal valminud annete arendamise kontseptsiooni baasilt välja tegevusplan.
- Senisest enam pööratakse tähelepanu õpetajate, haridusasutuste juhtide ja tugispetsialistide tunnustamisele, motiveerimisele, täiendusõppele ja järelkasvu tagamisele. Selleks valmib 2021.a **tegevuskava õpetajate järelkasvu tagamiseks ning õpetajaameti väärtustamiseks**.
- **Väärtustamaks õpetaja ametit** tõstetakse õpetajate palga alammäära 7,3% võrra, milleks eraldatakse Vabariigi Valitsuse otsusega lisavahendeid 20,7 mln eurot ja ministeeriumi investeeringute ja tegevuskulude kokkuhoiu arvelt 9,3 mln eurot. **Õpetaja arvestuslik keskmine palk** tõuseb 1540 eurolt 1653 euroni (kasv 113 eurot), mis on samal tasemel riigi keskmise palgaga. Palga alammäär tõuseb 1412 euroni (kasv 97 eurot). Jätkub toetus kohalikele omavalitsustele, et motiveerida neid hoidma lasteaiasõpetajate palka 90% ning magistriskraadiga õpetajatel 100% üldhariduse õpetaja palga alammäära tasemel.
- Töötatakse välja **üldhariduse kvaliteedikriteeriumid** ja jätkatakse **õppeasutuse juhtidele, õpetajatele ja koolipidajatele asjakohase tagasisideme kindlustamist** õpilaste õppimisest ja tulemuslikkusest ning õppeasutuse toimimisest. Kindlustatakse järjepidevalt andmed **riskikoolide** välja selgitamiseks, samuti töötatakse välja mudelid riskikoolide tegevusse sekkumiseks.

- 2021. aastal uuendatakse **alushariduse seadus** ja töötatakse välja **alushariduse riiklik õppekava**. Samuti esitatakse ettepanekud põhikooli riikliku õppekava ja gümnaasiumi riikliku õppekava muutmise kohta. 2022. aastal töötatakse välja **põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ajakohastamise** väljatöötamiskavatsus. **Kutsekeskhariduses** töötatakse välja ja rakendatakse alates 2023. aastast **laiapõhjalisi lühikeste moodulitega õppekavasid**.
- Jätkatakse **reaalainete vastu huvi suurendamist ning programmeerimise ja robotika õpetamist** alus- ja põhihariduses. Koolide, lasteaedade, õpetajate ja õpilaste **digivõimekuse suurendamiseks** jätkatakse kõikide digimeetmete pakkumisega nii oskuste, vahendite kui taristu osas. Viiakse läbi **õppe personaliseerimiseks vajaliku õpiraja taristu tervikanalüüs ja õpialalüütika katseprojekt**.
- **Õpilaste liikumisharrastuse toetamiseks** juurutatakse Eesti oludesse sobivat teadus- ja tõenduspõhist metoodikat.
- Aastatel 2022-2025 luuakse 8 uut riigigümnaasiumi. Käesoleval õppeaastal käib õppetöö 35 riigi üldhariduskoolis, 22/23 õppeaastal alustab õppetööd veel 2 riigikooli (Rakvere Riigigümnaasium ja Saue Riigigümnaasium) ning 23/24 õppeaastal veel 6 (Pelgulinna Riigigümnaasium, Mustamäe Riigigümnaasium, Tõnismäe Riigigümnaasium, Rae Gümnaasium, Narva Eesti Gümnaasium ja Narva Gümnaasium). Aastaks 2025 tegutseb 26 **riigigümnaasiumi** sh igas maakonnas vähemalt üks riigigümnaasium, et tagada kõrge tasemega valikuterohke gümnaasiumiharidus kõigis Eesti maakondades.
- **Toetatakse kohalikke omavalitsusi koolivõrgu korrastamisel** nii sisuliselt (oskusteave, nõustamine, andmed) kui ka rahaliselt kestliku kahanemise põhimõttel.
- **Tuge vajavate õpilaste senisest suuremaks kaasamiseks tavakooli** on toetust saanud iga kohalik omavalitsus ja enamik erakoolidest, et kohandada õppekeskkonda õpilaste vajadustele vastavaks ja seeläbi parandada koolide valmidust toime tulla erivajadusega õpilastega. Erituge vajavate õpilaste koolide õppetingimused saavad riigi toel oluliselt parandatud vähemalt 4 koolis.
- 2022. aastal **alustab uues õppekeskkonnas tööd Tallinna Muusika- ja Balletikool**.
- Kutsehariduses pööratakse vastavalt EL soovitusetele jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutsehariduse kohta enam tähelepanu **kutsehariduse kaasajastamisele**, et toetada noorte tööturule jõudmist, rohe- ja digipöördeks vajalike oskuste arendamist, valdkonnaüleste ja üldoskuste omandamist ning õppijate erinevate sihtrühmade kaasamist. Selleks on vaja muuta õpiteed paindlikumaks, suurendada mobiilsust ja teha tihedat koostööd ettevõtetega.
- Varasemast enam arvestatakse koolitusvõimaluste kavandamise, rahastamise ja toetustegevustes OSKA raportite soovitustega ja kutseõppe sihtrühmade vajaduste ning eripäradega.
- OSKA eriuuringu ja analüüsi **digi- ja rohepöördeks vajalikest teadmistest ja oskustest** (valmis 2021. I pa) tulemustele tuginedes kaasajastatakse õpet kõrg- ja kutsehariduses ning koostatakse täienduskoolituse koolituspakkumised.
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning OSKA prognoosimetoodikate baasil töötatakse välja ja käivitatakse terviklik **OSKA+ tööjõu ja oskuste keskpika vajaduse prognoosisüsteem**, kus senise valdkondliku lähenemise asemel saab keskseks osaks üldprognoos ning OSKA seotakse rohkem Töötukassa baromeetriga, arvestamaks regionaalseid vajadusi.
- Valmistatakse ette **kutsesüsteemi reform**: 2021.a valmib kontseptsioon, mille täielik rakendumine on plaanitud aastaks 2025.

- Edendatakse **praktikasüsteemi kutse- ja kõrghariduses**. Toetatakse praktika süsteemse korralduse juurutamist kutse- ja kõrgkoolides, arendatakse **töökohapõhist õpet**.
- **Analüüsitakse kõrghariduse rahastamise põhimõtteid** ning töötatakse välja ettepanekud kõrgharidusõppesse eraraha suuremaks kaasamiseks.
- Doktoriõppe efektiivsuse tõstmiseks viiakse ellu **doktoriõppe reform doktorantidest noorenteadurite kujundamiseks**.
- Pööratakse tähelepanu **tootmise, tehnika ja tehnoloogia valdkondades kõrgharidusõppe** mahu ning kvaliteedi kasvatamisele ja tööturule vastavuse suurendamisele.
- Viiakse ellu tegevusi põhi- ja keskhariduseta inimeste tagasitoomiseks tasemeõppesse ning nähakse ette **täiskasvanute keskharidusõppe reform** üld- ja kutseharidusõppe paremaks integreerimiseks ja erialaste haridusvalikute soodustamiseks. Koolivõrgureformi ja üldhariduse ja kutseharidusõppe parema integreerimise saavutamiseks ühendatakse täiskasvanute gümnaasiumid järk-järguliselt kutseõppeasutustega.
- Pakutakse **täiendus- ja ümberõppe kursuseid täiskasvanutele**, eelistades prioriteetsete sihtgruppidega ilma piisava kvalifikatsioonita ning aegunud oskustega täiskasvanuid. Koolituste pakkumisel võetakse arvesse OSKA soovitusi. COVID-19 mõjude leevendamiseks valmistati 2021.a ette täienduskoolituse riiklik koolitustellimus.
- Viiakse ellu tegevusi **täiskasvanute täienduskoolituse kvaliteedi arendamiseks**, sh täiskasvanute koolituse seaduse muutmiseks. Jätkatakse tegevusi kõrg- ja kutsehariduses **mikrokvalifikatsioonide väljatöötamiseks**.
- **Noorte formaal- ja mitteformaalõppe lõimimiseks** käivitatakse koostöös Euroopa Komisjoniga projekt, mille raames viiakse läbi vastavad poliitikaanalüüsid ja töötatakse välja juhendmaterjalid.
- **Varasema õpi- ja töökogemuse süsteemi VÕTA edasiarendamiseks** tugevdatakse erinevate õppeasutuste omavahelist koostööd, tagatakse õppijatele paindlikumad liikumised haridusliikide ja tasemete vahel ning suurendatakse õppeasutuste suutlikkust arvestada inimese eelnevaid õpi- ja/või töökogemusi.
- 2021. aastal valmis **hariduseksporti strateegiline tegevuskava**, milles seatakse eesmärgid nii arengukoostööks kui vastastikuseks õppimiseks oma kogemuste, teenuste ja toodete pakkumise kaudu. Sellest lähtuvalt kujundatakse 2022. ja 2023. aastaks prioriteetpiirkondale ja -partneritele detailsemad tegevuskavad ja tulemusmõõdikud.
- **Noorte riskikäitumise vähendamiseks ja tõrjutusriski ennetamiseks** toetatakse noorsootöö piirkondliku kättesaadavuse parandamist ja noorte noorsootöösse kaasamist.
- Rakendatakse **nutikaid lahendusi eesmärgiga teha noorsootööd senisest tõhusamalt ja tulemuslikumalt**, st jõuda rohkemate noorteni, vähendada noorte tõrjutusriski, suurendada noorte kaasatust ning toetada noorte aktiivset osalust kogukonnas ja otsustes. Toetatakse **enesehindamisprotsesside juurutamist noortevaldkonnas** ja erinevate osapoolte (riik, KOV, noorsootöötajad ja -organisatsioonid) efektiivset koostööd.

Programmi mõõdikud¹

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2020)	2021	2022	2023	2024	2025	2035
Madala haridustasemega mitteõppivate 18-24-aastaste osakaal (%)							
mehed	9,3	12,7	12,5	12,5	12,0	11,5	9
naised	5,8	6,9	6,8	6,7	6,6	6,5	6
kokku	7,6	9,8	9,7	9,6	9,3	9,0	7,5
Eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute (25–64-aastaste) osakaal (%)	74,1	73,5	74	74,5	75	75,5	80
Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr (%)							
Formaal- ja mitteformaalõppes	17,1	>20	>20	>20	>20	>20	25
informaalõppes		Uus indikaator, metoodika töötatakse välja					
Aasta peale lõpetamist nutika spetsialiseerumise kasvualadel rakendunute osakaal kõigist hõivatutest (%)*	12 (2019)	13	13	14	14	15	20
Ennastjuhtiv õppija		Uus indikaator, metoodika töötatakse välja					
Tipptasemel oskustega (PISA uuringus 5. ja 6. taseme saavutanud) õpilaste osakaal (%), sh	(2018)						
funktsionaalne lugemisoskus	13,9	15,4	-	-	16,3	-	20
matemaatiline kirjaoskus	15,5	17	-	-	18,6	-	25
loodusteaduslik kirjaoskus	12,2	13,7	-	-	14,9	-	20
Õpetajate keskmine töötasu võrreldes Eesti keskmise töötasuga (%)							
koolieelse lasteasutuse õpetaja	85	hoida taset suhtena Eesti keskmise palka	hoida taset suhtena Eesti keskmise palka	hoida taset suhtena Eesti keskmise palka	hoida taset suhtena Eesti keskmise palka	hoida taset suhtena Eesti keskmise palka	100
üldhariduskooli õpetaja	112						120
kutseõppeasutuse õpetaja	110						120
Noorte usaldus riigi vastu	56 (2016)	-	60	-	-	-	70

*2018.aasta lõpetajad aastal 2019, kõrghariduse I,II ja III aste. Allikas: Edukus tööturul.

¹ Indikaatorite sihttasemeid aastateks 2022-2025 2020. a andmete pinnalt ei muudeta tulenevalt võimalikest COVID-19 mõjudest. Vajalikud muudatused sihttasemest vaadatakse üle aastatel 2022-2023.

Meede 1. Õpivõimalused ja hariduse korraldus

Eesmärk: Õpivõimalused on valikurohked ja kättesaadavad ning haridussüsteem võimaldab sujuvat liikumist haridustasemetel ja -liikide vahel.

Meetmesse on koondatud tegevused **õppeasutuste võrgu arendamiseks ja taristu tagamiseks**, et haridus oleks kättesaadav eri sihtrühmadele ja õppekeskkond toetaks nüüdisaegset õpikäsitust. Samuti tagatakse meetme raames **paindlikud õpivõimalused erinevatel haridusastmetel, kvaliteetse hariduse kättesaadavus ja toetatud õpe**, et vähendada õppest väljalangemist ja katkestamist ning rakendada maksimaalselt iga inimese potentsiaali. Õpivõimaluste mitmekesistamiseks, hariduse kvaliteedi tõstmiseks ning eesti keele ja kultuuri laiemaks tutvustamiseks **edendatakse rahvusvahelistumist ja õpirännet**.

Meetme mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2020)	2021	2022	2023	2024	2025	2035
3aastaste kuni kooliealiste laste osakaal, kes on käinud koolieelses lasteasutuses (%)*	91,6	92	92	92	92,5	92,5	95
Vähemalt keskkooliharidusega 20–24 a osakaal (%)**	84,8 (2019)	85,0	85,2	85,4	85,6	85,8	90
Kolmanda taseme haridusega 25-34 a osakaal (%)***	40,8	>40	>40	>40	>40	>40	45
Eestist väljaminev lühiajaline õpiränne - kutsehariduses	Uus indikaator, meetodika töötatakse välja						
Eestist väljaminev lühiajaline õpiränne - lühiajalises õpirändes osalenud bakalaureuse- ja magistriõppe lõpetanute osakaal (%)*	8,3						15

* Allikas: EHIS

** Allikas: Eurostat

*** Allikas: Eesti tööjõu-uuring

Tegevus 1.1. Haridusvõrgu korrastamine ja arendamine

Tegevus toetab põhikooli ja gümnaasiumi lahutamist, riigigümnaasiumide loomist, haridustaristu optimeerimist, õppekeskkonna nüüdisajastamist, kaasava hariduse põhimõtete rakendamist, hariduse kättesaadavuse parandamist ja haridusasutuste vahelise koostöö suurendamist. Korrastatakse tuge vajavate õpilaste koolide võrk, parandatakse õppetingimusi ja teenuste kättesaadavust. Kohalikud omavalitsused ja erakoolide pidajad saavad toetust väikelahenduste loomiseks, et tuge vajavaid lapsi oleks võimalik kaasata tavakooli.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
			Sihttase				
<i>Eesmärk: Demograafiliste muutustega arvestav ja kaasava hariduse põhimõtetest lähtuv koolivõrk, mis tagab võrdse ligipääsu kvaliteetsele haridusele kõigis Eesti piirkondades</i>							
Gümnaasiumiastmega koolide arv (tk)	157	158	-	-	-	<100	
Haridusvaldkonna pinnakasutus (m ²)	3,4 mln	-	-	-	3 mln	-	
Riigigümnaasiumite arv, tk	16	16	18	21	25	26	26

*2025.a sihttasemed on ülevaatamisel

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 1.1. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub*:				
- Koolivõrgu korrastamine (sh riigigümnaasiumid, põhikoolid, HEV koolid)				
<i>Tulemus: Aastaks 2025 tegutseb 26 riigigümnaasiumi sh igas maakonnas vähemalt üks riigigümnaasium (ca 11 000 õppekohta sõltuvalt kokkulepetest Harjumaa omavalitsustega sh Tallinna linnaga ning ehitusturu olukorrast). Ümberkorraldusse haaratud põhikoolid on funktsionaalsed, kaasaegsed ja efektiivsed. Kaasajastatud on vähemalt 160 000 m².</i>				
- Kaasava hariduse edendamiseks koolide taristu arendamine				
<i>Tulemus: Tõhustatud- ja erituge vajavate õpilaste kaasamiseks on toetust saanud 60 õppeasutust.</i>				
- Kutseõppeasutuste taristu nüüdisajastamine				
<i>Tulemus: Tehtavad investeeringud on kooskõlas üldise kutseõppeasutuste võrgu kava arengutega.</i>				
KOKKU INVESTEERINGUD	49 309	49 511	1 114	1 240
KOKKU KULUD	48 633	37 992	29 516	24 466

*Lisaks on kavandamisel tõukefondide 2021-2027 rakenduskava raames järgmised tegevused:

- Hariduskeskuste piloodid ja rakendamine - investeeringud, mis toetavad haridusasutuste, sh kutseõppeasutuste, üldhariduskoolide, mitteformaalse õppe pakkujate ja ka kõrghariduse (nt ülikoolide piirkondlikud kolledžid) ning noorsootöösutuste tihedamat koostööd, tagades regiooni vajadustele vastava õppe läbiviimiseks ühise taristu ja nn ühe ukse poliitika elluviimise.

- Investeeringud arengutõuget vajavate piirkondade põhikoolivõrgu korrastamiseks, mis võimaldavad ümber korraldada ja optimeerida põhihariduse pakkuja ning leevendada ennetavalt demograafiliste muutuste mõju väheneva ja vananeva elanikkonnaga piirkondades, keskendudes hariduse kvaliteedile ja kättesaadavusele ning koostööle hariduskeskustega.

- Väikeinvesteeringud kaasava hariduse põhimõtete rakendamiseks üldhariduskoolides ja kutseõppeasutustes, et tuge vajavate õpilaste arengu toetamine oleks tagatud. Haridus-, sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna teenuste integreeritus avalike teenuste ja sotsiaalse infrastruktuuri arendamisel.

Tegevus 1.2. Ligipääsu tagamine üldharidusele

Tegevus hõlmab kolme haridustaset: alus-, põhi- ja üldkeskharidust. Ligipääsu tagamiseks kvaliteetsele (üld)haridusele antakse haridustoetust munitsipaal- ja erakoolide pidajatele, tagatakse vajalikud õppekohad riigi koolides ning toetatakse IBO õppekavade rakendamist ja Euroopa Kooli arengut.

Eelpool nimetatud haridustoetuse all peetakse silmas ka läbi kohalike omavalitsuste (KOV) toetusfondi eraldatavat toetust (357,8 mln eurot), mis panustab otseselt tegevuse eesmärkidesse, kuid mida kajastatakse riigieelarves Vabariigi Valitsuse all ja mis seetõttu käesoleva programmi eelarves ei sisaldu. Koguulatuses katavad KOV-id oma üldharidusega seotud kulusid riigist saadava toetuse, maksutulude ja muude tulude arvelt.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
			Sihttase				
Eesmärk: Luua tingimused koolikohustuse täitmiseks, tagada ligipääs üldharidusele ja vähendada väljalangevust ja õppetöö katkestamist.							
Põhikoolist väljalangejate määr statsionaarse õppe kolmandas kooliastmes (%): kokku/ poisid/ tüdrukud**	0,3/ 0,4/ 0,2	0,2/ 0,3/ 0,1	Hoida taset	Hoida taset	Hoida taset	Hoida taset	
Õppetööst väljalangejate määr gümnaasiumis (gümnaasiumi 1. õppeaastal) (%)**	1,2	0,7	<1,0	<1,0	<1,0	<1,0	
Keskhariduse omandanute osakaal 4 aastat pärast põhikooli lõpetamist**	80,7	82,1	82	82	82	82	

*2025.a sihttasemed on ülevaatamisel

**Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 1.2. rahastamiskava				
Tegevuse raames				
- tagatakse haridustoetused munitsipaal- ja erakoolidele ning õppekohad riigi koolides				
Tulemus: igale õpilasele on tagatud juurdepääs kvaliteetsele kodulähedasele põhiharidusele ning mitmeid valikuvõimalusi pakkuvale kodumaakonnas asuvale gümnaasiumiharidusele. Väljalangevus ja katkestamine üldhariduses on vähenenud. Õpetajate töötasu on vastavuses töö keerukuse ja vastutuse ulatusega, mis tagab koolis töötamise muutumise arvestatavaks valikuks parimatele.				
- IBO õppekavade rakendamise ja Tallinna Euroopa Kooli arengu toetamine				
Tulemus: rahvusvaheliselt tunnustatud õppekavade rakendamine toetab riigi erinevate valdkondade rahvusvahelistumisega ja rahvusvahelise koostööga seotud tegevusi.				
KOKKU INVESTEERINGUD	64	64	64	64
KOKKU KULUD	136 123	123 672	123 142	122 072

Tegevus 1.3. Ligipääsu tagamine kutseõppele

Õppes osalemise kasvu ning lõpetajate oskuste tööturu vajadustele vastavuse tagamiseks kavandatakse kutseõppe koolitusmahud ja õppekavarühmade üleriigiline optimaalne jaotus, tagatakse vajalikud õppekohad ja õppijate toimetulekut toetavad meetmed, kaasajastatakse õppekeskkonda.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
			Sihttase				
<i>Eesmärk: Luua Eesti elanikkonnale nende vajadustele ja võimetele vastavad kvaliteetsed, paindlikud ja mitmekesiste valikutega kutseõppe võimalused, mis vastavad tööturu arenguvajadustele.</i>							
Õppetöölt väljalangejate määr kutseõppeasutustes (kutsekeskhariduse tasemel 1. õppeaastal) (%)**	10,6	9,4	<11	<11	<11	<11	
Kutsealase hariduse*** omandanute osakaal 5 a pärast põhikooli lõpetamist (%)*	23	22,4	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	

* 2025.a sihttasemed on ülevaatamisel

** Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem

*** Kutsealase hariduse all mõistetakse ainult tasemeõppes saadud kutseharidust

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 1.3. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub:				
- Kutseõppe koolitusmahude kavandamine, õppekohtade tagamine ja õpilaste toimetulekut toetavad meetmed				
<i>Tulemus: Tasuta õppekohad tagavad kutseharidusele ligipääsu. Koolitusmaht on optimaalne ja kooskõlas OSKA raportite soovitusetega. Rahastamismudel toetab kutsehariduse eesmärkide saavutamist, sh kaasava hariduse põhimõtete arvestamist õppetöö korraldamisel koolides². Kutseõppeasutused arvestavad võrdse kohtlemise põhimõtet ja erinevate sihtrühmade vajadusi, sh eesti keelest erineva kodukeelega õpilased, uusimmigrandid ja tagasipöördujad, haridusliku erivajadusega õpilased. Väheneb kutseõppe katkestamine, sealhulgas majanduslikel põhjustel.</i>				
- Kutseõppeasutuste õppekavarühmade üleriigilise jaotuse optimeerimine ja õppekeskkonna kaasajastamine				
<i>Tulemus: Kutseõppeasutuste ja õppekavarühmade jaotus on optimaalne ning õppebaaside riskasutus tagab erinevate piirkondade tööandjatele vajaliku tööjõu koolitamise. Pindade ja tehnoloogiliste seadmete kasutus on optimaalne, kutseõppeasutustes on ajakohane sissease ja võimekus toetada õppevaldkondade ja piirkonna arenguid.</i>				
KOKKU INVESTEERINGUD	499	505	399	405
KOKKU KULUD	94 982	95 655	95 015	95 156

² Kaasava hariduse ja võrdse kohtlemise põhimõtete arvestamine koolide igapäevatoos on kutsehariduse rahastamismudeli üheks komponendiks ja seetõttu kajastub õpilaste toetamine koolides käesolevas tegevuses. Süsteemsed arendused riigi tasandil nii kaasava hariduse paremaks rakendamiseks kui ka muude sihtrühmade toetamiseks kajastatakse tegevuses 2.2. (sh haridustasemetel ülene lähenemine).

Tegevus 1.4. Ligipääsu tagamine kõrgharidusele

Tegevuse raames toetatakse kõrgharidusõppe läbiviimist ülikoolides ja rakenduskõrgkoolides (tegevustoetus), tagatakse õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavad teenused ja toetused; juurutatakse õppijakeskset õpikäsitust; tagatakse õppejõudude järelkasv, toetades nende arengut ja suurendades enesetäiendamise võimalusi.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
			Sihttase				
<i>Eesmärk: tagada igale motiveeritud ja võimekale üliõpilaskandidaadile ligipääs kvaliteetsele, paindlikule ja mitmekesiste valikutega ning tööturu arenguvajadusi arvestavale kõrgharidusõppele.</i>							
Kõrgharidusõppest väljalangejate määr (kõrghariduse 1. astme õpingute esimesel aastal) (%)**	17,0	15,2	16,6	16,4	16,2	16,0	
Doktorikraadi kaitsmiste arv õppeaastas**	235	221	300	300	300	300	
Nominaalajaga lõpetanute osakaal kõrghariduses (%)***	51,4	52,3	52,8	53,2	53,6	54,0	
Osakaal vilistlastest, kes on rahul õppejõudude ja õpetamise ning juhendamisega ****	80,6		Hoida taset	Hoida taset	Hoida taset	Hoida taset	

*2025.a sihttasemed on ülevaatamisel

**Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem

***Nominaalage +1 on arvestatud nende õppekavade puhul, mille nominaalkestus on väiksem kui 4 aastat, nominaalage+2 on arvestatud nende õppekavade puhul, mille nominaalkestus on vähemalt 4 aastat. Arvesse on võetud 1. ja 2.astme õppekavad.

**** Allikas: Vilistlaste uuring

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 1.4. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub:				
- Kõrgharidusõppe läbiviimise rahastamine ning rahastamis- ja juhtimissüsteemi arendamine				
<i>Tulemused: Tegevustoetuse eraldamisega³ on tagatud kõrgharidusõpe ülikoolides ja rakenduskõrgkoolides. Rahastamise maht ja mudel toetab kõrghariduse kvaliteediesmärkide saavutamist ning võimaldab pakkuda piisavas ulatuses kõrgharidusõpet. Kõrgkoolide vastutusvaldkonnad on selged, paraneb koostöö ning kõrghariduse kvaliteet. Ülikoolide juhtimis- ja töökorraldus on tõhus.</i>				
- Õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavate teenuste ja toetuste tagamine				
<i>Tulemus: Tagatud on toetuse saamise võimalus üliõpilaste majandusliku toimetuleku parandamiseks, erivajadustest tulenevate vajaduste rahuldamiseks ja heade õpitulemuste väärtustamiseks, suureneb kõrghariduse ligipääsetavus eemalejäämise riskis olevate noorte hulgas. Eesti keelest erineva emakeelega üliõpilastele on loodud parem ligipääs eestikeelsele kõrgharidusele⁴. Paranevad võimalused osaleda elukestvas õppes, sh kõrgharidusõppes. VÕTA süsteem toetab kõrgharidusõppes osalemist.</i>				
- Nüüdisaegse õpikäsituse juurutamine, sh hindamispõhimõtete arendamine⁵				
<i>Tulemus: Õppijate tagasiside on süsteemne osa õppe kvaliteedi arendamisel. Väheneb katkestamise määr.</i>				
- Õppejõudude arengu väärtustamine ja doktoriõppe tulemuslikkuse toetamine akadeemilise järelkasvu tagamiseks, sh doktoranditoetus. Alates 2022/23 õppeaastast kujundatakse doktoranditoetus ümber noorenteadurite palgaks.				
<i>Tulemus: pädevad õppejõud tagavad õppe kõrge kvaliteedi. Eestikeelse akadeemilise järelkasvu tagamiseks ja doktoriõppe lõpetajate arvu suurendamiseks toetatakse doktoriõppe efektiivsuse kasvu. Väheneb majanduslik surve doktoriõppe kõrvalt täiskoormusega töötamiseks ja paraneb lõpetamise määr.</i>				
KOKKU INVESTEERINGUD	982	992	1 045	1 045
KOKKU KULUD	201 069	197 989	198 051	198 054

³ Tegevustoetuse kaudu toetatakse ka kõrgkoolide taristu väljaarendamist. Lisaks toetatakse taristut kõrgkoolide ja teadusarendusasutuste institutsionaalse arendusprogrammi (ASTRA) osana, mida rahastatakse Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni programmi (2021-2024) kaudu.

⁴ Rahastamine tegevustoetuse raames.

⁵ Rahastamine tegevustoetuse raames.

Tegevus 1.5. Täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine

Kvalifikatsiooni tõstmiseks ja võtmepädevuste arendamiseks pakutakse täiendus- ja ümberõppevõimalusi (koolituste rahastamise otsused lähtuvad OSKA soovitustest) ning arendatakse mitteformaalõppe kvaliteeti. Toimuvad tegevused haridustee katkestanud täiskasvanute tagasitoomiseks formaalharidusse ning arendatakse VÕTA süsteemi. Toetatakse täiskasvanuhariduse osapoolte võrgustikutööd ja täiskasvanute teadlikkuse tõstmist elukestvast õppest ning õppimisvõimalustest.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
			Sihttase				
<i>Eesmärk: Paranenud on täiskasvanute ligipääs õppija huvidest ja võimetest lähtuvale, tema arengut toetavale ja tööturu vajadustega arvestavale kvaliteetsele mitteformaalsele õppele. Koostöövormid on parandanud täiskasvanute teadlikkust elukestvast õppest ja õppimisvõimalustest</i>							
25–64-aastaste madala haridustasemega täiskasvanute elukestvas õppes osaluse määr (%)**	9,1	6,5** ***	>9,0	>9,0	>9,0	>9,0	
Mittestatsionaarses üldharidusõppes 19 a ja vanemate õppijate arv***	3487	3698	hoida taset	hoida taset	hoida taset	hoida taset	
Õppetööst väljalangevuse määr mittestatsionaarses üldharidusõppes (%)****	32	28	30	30	30	30	
25+ õppijaid kutseharidusõppes (% kõikidest õppijatest)	41,7	42,4	hoida taset	hoida taset	hoida taset	hoida taset	

*2025.a sihttasemed on ülevaatamisel

** Eesti Statistikaameti andmed. Mõõdiku arvutamisel lähtutakse Eesti tööjõu-uuringust ning see kajastab küsitlusele eelnenud nelja viimase nädala jooksul tasemehariduses või koolitusel osalenute osatähtsust 25–64-aastaste hulgas. Madala haridustaseme all mõistetakse põhiharidusega või sellest madalama haridusega inimesi (ISCED 0-2).

*** Oluline on õppesse tagasi tuua eelneva haridustee katkestanud õppijad.

****Arvesse on võetud kõik mittestatsionaarse õppe õppevormid gümnaasiumiastmes

***** 2019-2023 programmis oli aastaks 2020 kinnitatud sihttase >6,5, mis on juba ületatud, seetõttu uuendati sihttasemeid.

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 1.5 rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub*:				
- täienduskoolituse paindlikkuse ja kvaliteedi arendamine ning õppimisvõimaluste loomine				
<i>Tulemus: Vähemalt 73 500 täiskasvanut on parandanud oma tööalaste kompetentside ja/ või võtmepädevuste taset. Täienduskoolitusasutused järgivad täiskasvanute koolituse seaduse ning täienduskoolituse standardi nõudeid. Täienduskoolituse kvaliteedi arendamiseks on kokku lepitud kvaliteedimärgi/ kvaliteedikokkuleppe kontseptsioonis või mingis muus mudelis. Valminud on rahvusvaheliselt võrreldav täiskasvanute oskuste andmebaas ning PIAAC uuringu esmane aruanne, mis annavad hinnangu täiskasvanud elanikkonna oskustele ning viimase kümnendi elukestva õppe poliitika edukusele. Täiskasvanute koolitajate professionaalsuse arendamine parandab täiskasvanute koolituse kvaliteeti.</i>				
- Madalama haridustasemega täiskasvanute tagasitoomine tasemeõppesse				
<i>Tulemus: Pidurdub õppijate langus üldhariduse mittestatsionaarses õppes, suureneb täiskasvanud õppijate osakaal kutseõppeasutustes ja kõrgkoolides.</i>				
- Varasema õpi- ja töökogemuse süsteemi VÕTA arendamine ja rakendamine				
<i>Tulemus: Varasemate õpingute ja töökogemuse kaudu omandatud pädevusi on võimalik üldhariduses hinnata ja tunnustada. On loodud eeldused kvaliteetseks ja läbipaistvaks VÕTA hindamiseks. VÕTA nõustajad ja hindajad on pädevad ning hinnatud partnerid õppijatele ja õppeasutustele.</i>				
- Teadlikkuse tõstmine elukestvast õppest ja õppimisvõimalustest, täiskasvanuhariduse osapoolte koostöö arendamine				
<i>Tulemus: Täiskasvanuhariduse populariseerimistegevused ja organisatsioonide vaheline koostöö tõstavad valdkonna märgatavust ning parandavad inimeste teadlikkust elukestva õppe vajalikkusest ja võimalustest.</i>				
KOKKU KULUD	6 213	3 266	1 738	1 756

*Lisaks on kavandamisel töökefondide 2021-2027 rakenduskaava raames järgmised tegevused:

- Täiskasvanute tasemeõppes osalemise toetamiseks luuakse täiskasvanutele (sh täiskasvanud HEV õppijatele) võimalusi ligipääsuks tasemeõppele ja reformitakse täiskasvanutele põhi- ja keskharidust pakkuvaid õppeasutusi. Haridusasutusi toetatakse kvaliteetse ja kaasaegse õppe pakkumisel (sh uute õppevormide arendamine, mikrokraadide väljatöötamine, koolitajate koolitamine), arendatakse e-õppe võimalusi, integreeritakse üldharidusõpet ja kutseoskuseid. Madalate ja aegunud

oskustega täiskasvanuid toetatakse õpitee jätkamisel mittestatsionaarses tasemeõppes ning arendatakse oskusi kasvava oskusvajadustega sektorites.

- Täienduskoolitussüsteemi kvaliteediarenduseks ning õpiteede paindlikumaks muutmiseks arendatakse täienduskoolituse kvaliteedi juhtimise raamistikku ja kvaliteedisüsteemi, töötatakse välja tingimused ja protseduurid kvaliteedi tunnustamiseks ning viiakse läbi koolituste pakujate kvaliteedihindamisi. Luuakse põhimõtted ja kriteeriumid mikrokvalifikatsioonide väljatöötamiseks, tunnustamiseks ja rakendamiseks, et paremini siduda täiend- ja ümberõpe tuleviku oskuste vajadustega. Luuakse ja rakendatakse elukestva õpitee ja oskuste digilugu ning paindlike õpiteede toetamiseks tõhustatakse VÕTA kasutamise võimalusi haridus- ja kutsesüsteemis.

- Täiskasvanute mitteformaalses õppes osalemise toetamiseks ning koolitusasutuste võimekuse suurendamiseks tõstetakse kutseõppeasutuste ja kõrgkoolide võimekust kvaliteetse täienduskoolituse pakkumiseks ning tulevikuoskuste kujundamiseks, pakutakse täienduskoolitust ning parandatakse õppeasutuste koostööd tööandjatega. Töötavatele täiskasvanutele, kelle oskused vajavad uuendamist ning täiendamist, pakutakse täiend- ja ümberõpet, mis võtab arvesse OSKA prognoose, arvestab regionaalseid vajadusi ning eripärasid. Parandatakse koolitusasutuste võimekust nii üldpädevuste, rohe- ja digioskuste kui erialaoskuste koolitamisel, üld- ja erialakoolituste paremaks integreerimiseks ning pakutakse vastavaid koolitusi. Lisaks arendatakse täiskasvanutele pakutavaid e-õppe võimalusi.

- Õppimisvõimaluste populariseerimiseks toetatakse piirkondlikku võrgustikutööd, suurendatakse kolmanda sektori, sotsiaalpartnerite, KOVide ja tööandjate rolli õppimise ja enesetäiendamise populariseerimisel ning parandatakse info kättesaadavust täiskasvanute õppimisvõimalustest, eriti mitteformaalse õppe osas.

Tegevus 1.6. Hariduse rahvusvahelise konkurentsivõime edendamine

Tegevuse raames panustatakse hariduse rahvusvahelistumisse, sh tegeletakse rahvusvahelise haridusturundusega, arendatakse kutsehariduses ja kõrghariduses rahvusvahelist koostööd, toetatakse kõrghariduse rahvusvahelise atraktiivsuse suurendamist, pakutakse õpirände soodustamiseks stipendiumiprogramme ning korraldatakse välisriigi hariduskvalifikatsioonide hindamine, haridusalase teabe andmine ja välisriikide kutsekvalifikatsioonide tunnustamise tugiteenus (ENIC/NARIC keskus).

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
			Sihttase				
Eesmärk: Eestis antav haridus on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline							
Eestis õppivate immatrikuleeritud välisüliõpilaste osakaal (%)	12,2	11,6	10-15**	10-15	10-15	10-15	
Välisüliõpilaste rahulolu Eestis õppimisega (%)***	86	-	Hoida taset				

*2025.a sihttasemed on ülevaatamisel

**2021-2024 programmis on muudetud sihttaseme esitamise põhimõtet, 2020-2023 programmis oli 2020 sihttase >10.

***Allikas: ISB, [Välisüliõpilased Eestis ja maailmas](#)

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 1.6. rahastamiskava				
<p>Tegevuse raames toimub:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rahvusvaheline haridusturundus (<i>Education Estonia, Study in Estonia</i>) - Kutsehariduse rahvusvahelise koostöö arendamine <i>Tulemus: Kasvab õpilaste ja õpetajate õpiränne ning koolide osalus rahvusvahelises koostöös. Kutsehariduspoliitika kujundamisel tuginetakse rahvusvahelistele kogemustele. Eesti kutseõppuri osalevad rahvusvahelistel kutsemeistrivõistlustel.</i> - Euroopa Liidu mobiilsusprogrammi Erasmus+ elluviimine (katab üld-, kutse-, kõrg-, ja täiskasvanuharidust) <i>Tulemus: Paraneb institutsioonide vaheline koostöö ja suureneb õpiränne</i> - Õpirände soodustamiseks pakutakse stipendiumiprogramme⁶: Kristjan Jaagu stipendium, Noore Õpetlase stipendium, Euroopa Ülikooli Instituudi stipendium jt. <i>Tulemus: Eesti üliõpilaste ning õppejõudude õpiränne suureneb.</i> - Välisriigi hariduskvalifikatsioonide hindamine, haridusalase teabe andmine ja välisriikide kutsekvalifikatsioonide tunnustamise tugiteenus pakkumine ENIC/NARIC keskus. <i>Tulemus: Tagatud on välisriigi kõrgharidust tõendavate ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavate kvalifikatsioonide (akadeemilised kraadid, diplomid, tunnistused jt) hindamine, kvalifikatsioonidele vastavuse määramine Eesti haridussüsteemis ning tunnustamiseks ettepanekute tegemine kõrgkoolidele ja tööandjatele.</i> 				
KOKKU KULUD	34 820	34 561	35 026	35 119

⁶ Lisaks toetatakse mobiilsust DORA Plus stipendiumiprogrammiga, mida rahastatakse Teadussüsteemi programmist (2022-2025).

Meede 2. Õpetajate järelkasv ja areng, õpikäsitus ja -keskkonnad

Eesmärk: Eestis on pädevad ja motiveeritud õpetajad ja koolijuhid, mitmekesine õpikeskkond ning õppijast lähtuv õpe.

Meetmesse on koondatud tegevused nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtete rakendamiseks kõigil haridustasemetel⁷ ja -liikides, et õppeprotsess ja õppe sisu toetaksid ennastjuhtiva õppija arengut, õpe võimestaks nii õppijat kui ka õpetajat ja kutseõpetajat. Õppe tulemuslikkuse suurendamiseks ja õppija arengu pidevaks toetamiseks lähtutakse õppekavade arendamisel ja rakendamisel ning õppijate hindamisel nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest ning arendatakse nutikat õppevara ja metoodikat. Toetatakse ühise kultuuri- ja väärtusruumi kujunemist, tagatakse kvaliteetne eestikeelne ja eesti keele õpe ning soodustatakse võõrkeelte õppimist. Tagatakse kvalifitseeritud õpetajate ja tugispetsialistide järelkasv⁸, paindlikud võimalused ametisse asumiseks, tugi algajatele ning professionaalse arengu võimalused kogu karjääri vältel. Tagatakse õppeasutuste juhtide järelkasv, toetatakse nende professionaalset arengut, töötatakse välja ja rakendatakse juhtide hindamise süsteem.

Meetme mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2020)	2021	2022	2023	2024	2025	2035
PISA uuringus alla kolmanda taseme* saavutanud õpilaste osakaal (%), sh	(2018)						
<i>funktsionaalne lugemisoskus</i>	32,0	31,5	-	-	31,0	-	27
<i>matemaatiline kirjaoskus</i>	31,0	30,5	-	-	30,0	-	26
<i>loodusteaduslik kirjaoskus</i>	30,2	29,5	-	-	29,0	-	25
Baastasemest kõrgema taseme digioskustega 16-24-aastaste osakaal (%)	76,2 (2019)						90
Õppeprotsessis osalejate subjektiivne rahulolu**							
<i>kooliga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpilaste osakaal 8.klass</i>	24,4	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab
<i>11.klass</i>	35,4	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab
<i>kutsekeskharidus</i>	52,4						
	(2019)						
<i>tööga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpetajate osakaal***</i>	83,7 (2018)						
Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil vähemalt B1 taseme saavutanute osakaal (%)	67,8 (2019)	Täpsus tamisel					95
<i>vähemalt B2 taseme saavutanute osakaal (%) – uus indikaator, metoodika töötatakse välja</i>		Täpsus tamisel					
Õpetaja kutsekindlus****							
<i>õpetajakoolituse lõpetanute osakaal, kes on pärast lõpetamist õpetajana töötanud viiel järjestikusel aastal (%)</i>	57	Hoida taset	Hoida taset	Hoida taset	56	57	60
<i>esmakordselt õpetajana alustanute osakaal, kes on pärast ametisse asumist õpetajana töötanud viiel järjestikusel aastal (%)</i>	46	Hoida taset	Hoida taset	Hoida taset	52	52	55

* Mõõdetakse skaalal 1-6, kus 1 tähistab madalamaid ja 6 tipposkuseid.

** Allikas: Rahulolu uuring.

*** Arvesse on võetud alus-, üld- ja kutsehariduse õpetajad, sh täiskasvanute gümnaasiumi õpetajad.

**** Arvesse on võetud koolieelse lasteasutuse, üldhariduskooli, kutseõppeasutuse ja rakenduskõrgkooli õpetajad, kes on pärast õpetajakoolituse lõpetamist või esmakordselt tööle asumist töötanud viiel järjestikusel aastal.

⁷ Nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine kõrghariduses vt tegevus 1.4.

⁸ Õppejõudude järelkasvu teema vt tegevus 1.4.

Tegevus 2.1 Õppekava ja koolikorralduse arendustegevused

Tegevuse raames arendatakse üld- ja kutsehariduse riiklikke õppekavasid, kutsehariduse õppekavu, õpitulemuste välishindamise elektroonseid vahendeid ja õppevara (sh digiõppevara, hindamisvahendid). Samuti kaardistatakse õppevara loomise ja kohandamise vajadus, tehakse õppevara laialdaselt kättesaadavaks ja toetatakse keskselt tellitud õppevara kasutuselevõttu.

Õppekavade rakendamisel ja arendustöös toetatakse koole vajaduspõhise nõustamisega, korraldatakse võrgustikutööd parimate praktikate vahetamiseks ning soodustatakse huvipoolte (näiteks ülikoolid, aineliidud, tööandjad jt) kaasamist õppe kaasajastamisel.

Õppe kvaliteedi tagamiseks arendatakse õppeasutuste sisehindamist, viiakse läbi õpitulemuste välishindamist ja rahulolu-uuringuid. Luuakse ja edendatakse nüüdisaegse õpikäsituse rakendamist toetavaid koostöövorme ning toetatakse andekate õpilaste arengut.

Viakse läbi Eesti kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi hindamist. Viiakse ellu haridus- ja noortevaldkonna koosvõimeliste infosüsteemide arendus- ja juurutustöid ning toetatakse koolide digitaristut.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
			sihttase				
Eesmärk: Õppekavade arendamisel ja rakendamisel lähtutakse nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest ning toetatakse nutika õppevara ja metoodika kasutamist õppes. Üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste digitaristu toetab õppimist ja õpetamist, hariduse valdkonna infosüsteemid on koosvõimelised ja vastavad kasutajate vajadustele.							
Liikuma Kutsuva Kooli võrgustikku kuuluvate koolide arv**	78	148	kasvab	kasvab	kasvab	160	
Õpilaste osakaal, kes on liikumisvõimalustega koolis pigem rahul või väga (%) ***							
4.klass	26,3	31,6	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	
8.klass	12,3	14,7	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	
11.klass	13,8	16,3	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	
Õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (%)							
4.klass	65,4	67,8	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	
8.klass	74	74,2	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	
11.klass	89,5	89,1	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	
Kutseõppeasutuste õppijad	87,6	-	kasvab	-	-	kasvab	
Üldhariduskoolide õpetajate osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (sh õpilaste, lapsevanemate, kolleegide poolt) (%)	85 (2018)	-	kasvab	-	-	kasvab	
Andeka õppija toetamine	Uus indikaator, metoodika töötatakse välja						
Vanemluse toetamine	Uus indikaator, metoodika töötatakse välja						
Põhikooliõpetajate osakaal, kelle digipädevuse oskused on keskmisel või üle keskmise tasemel (%)****	69 (2018)	Täpsustamisel					
Koolide osakaal, kus IKT süvaõppes osalevad lapsed põhikooli kõikides kooliastmetes	Uus indikaator, metoodika töötatakse välja						

*2025.a sihttasemed on ülevaatamisel

**Allikas: Liikuma Kutsuva Kooli programm (projekt „Kooliõpilaste liikumisaktiivsuse toetamine“ Euroopa Majanduspiirkonna ja Norra toetuse 2014–2021 programmi „Local Development and Poverty Reduction“ raames)

*** Allikas: Rahulolu uuring. Õpilaste osakaal, kes on liikumisvõimalustega koolis üle keskmise rahul st õpilased, kes on vastanud kõigile kolmele liikumisvõimalustele hinnangu andmise küsimusele (1. Saan iga päev vähemalt mõnes vahetunnis õue minna. 2.Tundides ei pea ma kogu aeg istuma, vaid saan vahepeal liikuda, nt rühmatööd tehes või ülesandeid lahendades. 3. Õpetajad julgustavad meid vahetunnis aktiivselt liikuma.) nende vastanute osakaal, kelle kolme küsimuse vastuse keskmine on 4-5 (vastuste skaalal 4 tähistab vastust "pigem olen nõus" ning 5 "olen täiesti nõus").

**** 2018. a tulemus on katsetusliku digipädevuse tasemetöö tulemus, millisel puhul põhikooli 9. kl tegi testi ning osakaal näitab neid, kelle oskused olid keskmised või üle keskmise.

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 2.1. rahastamiskava				
<p>Tegevuse raames toimub*:</p> <p>- Üldhariduse riiklike õppekavade arendamine ja rakendamise toetamine (sh õppevara) Tulemus: kõikide õpilaste arendamine õppeprotsessi käigus toimub samadel väärtusalustel ja ühtsete nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtete kohaselt. Üldhariduse riiklikud õppekavad (üldosa ja ainekavad) aitavad kaasa õpilase terviklikku arengut toetava õppe korraldamisele ja tagasisidestamisele põhikoolis ja gümnaasiumis ning võimaldavad paindlikke õpiteid gümnaasiumis. Õppeprotsessi läbiviimist toetab mitmekesine ja kvaliteetne õppevara sh hindamisvahendid.</p> <p>- Kutseõppe riiklike õppekavade ja kutseõppe õppekavade arendamine ning rakendamise toetamine (sh õppevara) Tulemus: Kutsehariduspoliitikat kavandatakse tihedas koostöös huvipooltega ja teiste haridusametega, kaasatute võrgustik on laiinenud ja koostöö regulaarne. Selle tulemusena on kutseõppe õppekavasüsteem terviklik, õppekavad on ajakohased ja ühendavad tööandjate ootused õpilaste vajadustega. Õppeprotsessi läbiviimist toetab mitmekesine ja kvaliteetne õppevara sh simulaatorid.</p> <p>- Õppeasutuste ja õppe kvaliteedi hindamine kutse- ja kõrghariduses a) kutsehariduse kvaliteedi hindamine. Tulemus: Kutsehariduse osapooled, sh koolid on saanud tagasisidet oma õppekasvatustöö kvaliteedi, tugevuste ja parendusvaldkondade kohta. Koolide hindamisaruanded on avalikud ning on aluseks analüüsile, edasiste juhtimisotsustele ja arendustele.</p> <p>b) kõrghariduse kvaliteedi hindamine (institutsionaalne akrediteerimine, õppekavagruppide kvaliteedi hindamine ja temaatiline hindamine). Tulemus: Eesti kõrgkoolide toimimissüsteem seiratakse ja hinnatakse süsteemselt ning hindamissüsteem tagab õppe kõrge kvaliteedi</p> <p>c) Õppe õiguse ekspertisi kutse- ja kõrghariduses (õppekavagruppide/-rühmade esma- ja kordushindamine). Tulemus: Kõik avatavad õppekavad vastavad kehtivatele kvaliteedistandarditele ja tööturuvajadusele.</p> <p>- Õppeasutuste hindamine, õpitulemuste välishindamine ja hindamispõhimõtete muutmine Tulemus**: Üldhariduskoolide kvaliteedi kindlustamiseks on väljatöötatud hindamiskriteeriumid.</p> <p>- Õpikäsituse rakendamist toetavate koostöövormide loomine ja toetamine Tulemus: välja on kujunenud õpikäsituse rakendamist soodustavad koostööviisid. Osapoolte vastutus õpikäsituse rakendamise eest on selgemalt määratletud ja võimalused kaardistatud. Kiusamisjuhtude arv haridusasutustes on vähenenud, on suurenenud haridusasutuste arv, kus teadvustatakse väärtuspõhise õpikeskkonna rolli õpilaste arengus. Õppeasutuste tegevustesse on kaasatud kõik olulised osapooled ja on märgata tugev side kohaliku kogukonnaga. Inimõiguste ja väärtuste valdkond on kajastatud kõigi koolide õppe- ja arengukavades. Koolide õppekeskkond ja koolikultuur on rohkemates koolides turvaline, kaasav ja demokraatlik.</p> <p>- Andekate õpilaste arengu toetamine Tulemus: andekate õpilaste arengu toetamise põhimõtted on kajastatud koolide õppekavades. Kasvab õppijate osalus riiklike olümpiaadide kooli- ja piirkonnavoordes; rahvusvahelised olümpiaadid on korraldatud vastavalt standarditele</p> <p>Õpetajate/õppejõudude digipädevuse arendamine ja haridustehnoloogilise toe tagamine. Tulemus: 95% koolidest on loonud vajalikud eeldused ning lõimivad digilahendusi õppetegevuses ning õppekorralduses eesmärgistatult (2022).</p> <p>- Hariduse valdkonna e-teenuste arendamine ning haldusala IKT tegevuste koordineerimine Tulemus: Hariduse valdkonna infosüsteemid on koosvõimelised ja vastavad kasutajate vajadustele. Üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste digitaristu toetab õppimist ja õpetamist.</p>				
KOKKU KULUD	26 434	26 146	18 410	18 417
KOKKU INVESTEERINGUD	1 575	1 237	1 237	1 237

*Lisaks on kavandamisel tõukefondide 2021-2027 rakenduskava raames järgmised tegevused:

- Õppekavade arendus, kvaliteedi hindamine, tulevikuoskused ja uuringud, sh TA-tegevused ja uuringud haridusvaldkonnas, meetmed õppekavade rõhuasetuste ning üldoskuste, võtmepädevuste ja tulevikuoskuste eelisarendamiseks, meetmed kõrgemate mõtlemisoskuste ja tipposkuste arendamiseks, mitteformaalsete ja informaalsete, sh e-õpikeskkondade kasutuselevõtt formaalõppes, projektid õpikeskkonna rikastamiseks ja uuendamiseks. Teaduspõhise kvaliteedihindamise ja arenguvajaduste seire juurutamine ning uuendatud kvaliteedihindamise rakendamine kutsehariduses. Huvipoolte kaasamine ja avaliku teabe levitamine haridusuuendustest.

- Personaalsed õpiteed ja õppevara, õpianalüütika - digitaalse õppevara arendamine, juurutamine ja haridustehnoloogilise toe pakkumine õppeasutustes ning õppekorralduse ja õpiteede personaliseerimise toetamise meetmed.

- Kvaliteedi ja innovatsiooni juhtimise arendamise tööriistakast kohalikele omavalitsustele ja koolidele, sh haridusvaldkonna kvaliteedijuhtimise mudeli väljatöötamine KOVile ja haridusasutusele, toetava e-keskkonna, juhendmaterjalide, ja koolitusprogrammide väljatöötamine ning tuge vajavate koolide jaoks sekkumismudeli väljatöötamine koos selle rakendamiseks vajaliku nõustamisega.

** Uue SF perioodist rahastatav tulemus: 1) Õppija arengut toetavate õpitulemuste välishindamisvahendite (e-eksamid, e-tasemetööd ja küsitlused), sh tagasiside (kirjeldab mh koolide panust õpilaste edasijõudmises) ja metoodika on arendatud ning rakendatud ning kooskõlas kasutajagruppide (õpilane, õpetaja, lapsevanem, koolijuht, riik) ootuste ja valmisolekutega ning hariduspoliitiliste otsustega.

Tegevus 2.2. Võrdsete võimaluste tagamine hariduses

Võrdsete võimaluste tagamiseks alus- ja põhihariduses jätkatakse kaasava hariduse põhimõtete rakendamist, sh tagatakse õppenõustamisteenuste kättesaadavus; toetatakse muukeelseid õpilasi eesti keele omandamisel ja nõrgema sotsiaalmajandusliku taustaga piirkondade koole, toetatakse hariduslikku lõimumist.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
			sihttase				
<i>Eesmärk: õppekorralduses arvestatakse õpilaste individuaalseid arenguvajadusi.</i>							
Koolivälise nõustamismeeskonna soovitatud tugispetsialistide teenuste rakendamise osakaal põhihariduses (%)	69		Täpsustamisel				
Tavaklassi kaasatud tõhustatud ja eritoe õpilaste osakaal kõigist tõhustatud ja eritoe õpilastest	31,1	32,1	>31	>31	>31	>31	
Eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami ja gümnaasiumi riigieksami keskmine sooritustulemus (Pk/G)	69/75	-***/74	75/75	75/75	75/75	75/75	
Eesti keel teise keelena eksamil vähemalt B2 taseme saavutanute osakaal gümnaasiumi statsionaarses õppes (%)**	81,8		Täpsustamisel				
Tiptasemel oskustega (PISA 5. ja 6. taseme saavutanud) õpilaste osakaal eesti keelest erineva õppekeelega koolis võrreldes eestikeelse kooliga:							
Loodusteadused: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eestikeelne kool	-	-	6,5/ 16	-	-	Täpsustamisel	
Lugemisoskus: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eestikeelne kool	-	-	7/ 18	-	-	Täpsustamisel	
Matemaatika: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eestikeelne kool	-	-	11/ 19	-	-	Täpsustamisel	
Õpetajate osakaal, kes on enda hinnangul saanud vajaliku õppe erivajadustega laste õpetamiseks ja/või toetamiseks	Alusharidus	-	-	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab
	Üldharidus	-	-	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab
Alushariduse õpetajate osakaal, kes nõustuvad, et lasteaed ja erinevad lasteaiavälised spetsialistid, sh arstid, tugi- ja lastekaitsepspetsialistid ning politsei jt, teevad erivajadustega laste toetamisel head koostööd	-	-	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	
Üldhariduskoolide õpetajate osakaal, kes leiavad, et kool ja erinevad koolivälised spetsialistid sh politseinikud, nõustajad, arstid, psühholoogid, noorsootöötajad jt teevad hariduslike erivajadustega laste toetamisel head koostööd	-	-	kasvab	kasvab	kasvab	kasvab	
Õpetajate osakaal, kes tunnevad, et nad on hästi või väga hästi ette valmistatud õpetamiseks multikultuurse või –keelses keskkonnas (TALIS)	-	-	-	-	-	20	

*2025.a sihttasemed on ülevaatomisel

** C1 taset hakatakse seirama pärast vastava vahendi välja töötamist.

*** Eriolukorras tulenevalt ei ole võimalik arutada.

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 2.2. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub:*				
- Alushariduse õigusruumi muudatused**				
<i>Tulemus: võetakse vastu uus alushariduse seadus, mille alusel muudetakse lapse hoidmise ja alusharidusõppe korralduse süsteem sidusamaks ja paindlikumaks. Kõik lapsed on kooliminekuks vajalikul määral ettevalmistatud. Koolieelses lasteasutuses töötava õpetaja töötasu** on viidud vastavusse töö keerukuse ja vastutuse ulatusega ning aitab kaasa motiveeritud personali tagamisele.</i>				
- Kaasava hariduse ja vajaduspõhiste õppenõustamisteenuste elluviimine ja seire				
<i>Tulemus: õppenõustamise teenused vastavad kvaliteedinõuetele ja on võrdsetel alustel kättesaadavad kõigis maakondades. Hariduspoliitilised otsused ning kooli pidajate ja koolide tegevus kaasava hariduse rakendamisel toetavad igakülgset tuge vajavate õpilaste arengut ning on kooskõlas laste põhiõigustega. Kirjeldatud on ühtsed haridustasemetes ülesed kaasava hariduse rakendamise, seire ning kvaliteedipõhimõtted.</i>				
- Eesti keelest erineva emakeelega õpilaste toetamine eesti keele omandamisel üldhariduses.⁹				
<i>Tulemus: eesti keelest erineva emakeelega lastele ja noortele on tagatud võimalused Eesti ühiskonnas aktiivseks toimimiseks ja õpingute jätkamiseks võrdselt eesti keelt emakeelena rääkivate õppuritega. Paraneb eesti keelest erineva emakeelega õpilaste eesti keele valdamise tase nii lasteasutuse, põhikooli kui ka gümnaasiumide lõpetajate seas. Suureneb eesti õppekeelega lasteasutustes, koolides ja keelekümblusprogrammis osalevate eesti keelest erineva emakeelega õppijate arv. Kõik üldhariduskoolid, kuhu saavad õpilased teistest riikidest ja kultuurikeskkondadest, on saanud vajaliku toetuse õpilaste õpetamiseks.</i>				
KOKKU KULUD**	9 978	7 409	5 339	5 339

*Lisaks on kavandamisel tõukefondide 2021-2027 rakenduskava raames järgmised tegevused:

- Haridustugiteenuste süsteemi edasiarendamine, sh riigi tugi KOVidele haridustugiteenuste korraldamiseks ja Rajaleidjate võrgustiku töös hoidmine ja funktsioonide üle vaatamine.

- Eesti keele õpe rändetaustaga ja muu emakeelega inimestele: Alushariduses esma- ja täienduskoolitused (varajane keeleõpe) ning +1 õpetaja projekt. Põhihariduses uussisserändajate eesti keele kui teise keele õppe arendustegevused ja piloteerimine; eestikeelse aineõppe arendamine; +1 õpetaja projekt; emakeeleõpe muu kodukeelega õppijatele (süsteemi loomine, metoodika, koolitused, õppevara jm); õpetajate ja koolipere koolitused rände, mitmekultuurilisuse, mitmekeelsuse ja põhiõiguste teemadel; muud tugiteenused õppijatele ja toeks koolidele nende töös. Üldkeskhariduses, kutseõppes ja täiskasvanuhariduses kompensatsiooni meetmed, sh nii teenused kui ka täiendav keeleõpe, keelekeskkonna kohandused jms; õpetajate ja koolipere koolitused rände, mitmekultuurilisuse, mitmekeelsuse ja põhiõiguste teemadel.

**Tegevustesse panustab ka omavalitsustele lasteaiaõpetaja palgatoetuseks eraldatav 15 mln eurot, mida on võimalik kasutada ka tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks ja tugispetsialistide töötasuks lasteasutustes. Kuna riigi toetus KOVidele kavandatakse riigieelarves Vabariigi Valitsuse all, ei sisaldu see tegevus ja summa seetõttu käesoleva programmi eelarves.

⁹ Eesti keelset erineva emakeelega õpilaste toetamiseks kutsehariduses viiakse hetkel projekte ellu tegevuse 3.2 alt. Kaasava hariduse ja võrdse kohtlemise põhimõtete arvestamine koolide igapäevatoos on kutsehariduse rahastamismudeli üheks komponendiks ja seetõttu kajastub õpilaste toetamine kutsekoolides tegevuses 1.3.

Tegevus 2.3 Õpetajate ja haridusasutuste juhtide arengu toetamine

Tegevuse raames arendatakse õpetajate taseme- ja täiendusõppe süsteemi ja meetmeid haridusasutuste juhtide hindamiseks ning professionaalse arendamise toetamiseks. Toetatakse tegevusi õpetaja ja haridusasutuse juhi ameti atraktiivsuse suurendamiseks ja väärtustamiseks. Tegevused toetavad noortevaldkonna töötajate esma- ja täiendõpet ja järelkasvu.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
			sihttase				
<i>Eesmärk: Tagatakse kvalifitseeritud õpetajate ja haridusasutuste juhtide järelkasv ning paindlikud võimalused ametises asumisel.</i>							
Koolijuhtide osakaal, kes võtsid ette meetmeid, toetamaks õpetajate koostööd uute õpetamispraktikate väljaarendamiseks (TALIS) (%)	-	-	-	-	-	55	
Kuni 39-aastaste õpetajate osakaal üldhariduskoolides (%)	27	27	27,5	27,5	28	28	
Konkurss õpetajakoolituse õppekohtadel**	1,1	1	>1	>1	>1	>1	
Õpetajate sooline struktuur naised/mehed üldhariduskoolides (%)	85,5	85,4***	84,5:15	84,5:15,5	84:16	84:16	
	14,5	14,6	,5				
Õpetajate osakaal (%), kes leiavad, et amet on ühiskonnas väärtustatud (TALIS)	26,4 (2018)	-	-	-	-	35	
Õpetajate osakaal, kes vähemalt kord kuus on õpetanud koos teise õpetajaga (TALIS) (%)	21,5 (2018)	-	-	-	-	25	

*2025.a sihttasemed on ülevaatamisel

**Näitab õpetajakoolituse õppekavade konkursi suhet ülikoolide kõigi bakalaureuse- ja magistriõppe õppekavade keskmisesse konkursi. Üle ühe tähendab, et konkurss on keskmisest suurem, alla ühe, et väiksem. Konkurss näitab kandidaatide arvu ühe õppima tulekut kinnitanu kohta.

*** 2021-2024 programmis muudeti sihttase järgmisteks aastateks realistlikumaks, 2020-2023 programmis oli sihttasemena kinnitatud suhe 75:25

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 2.3. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub:*				
- Õpetajahariduse, haridusasutuste juhtide ja noortevaldkonna töötajate professionaalse arengu toetamine				
<i>Tulemused: täiendusõpe lähtub sihtrühmade vajadustest ja on nii aja- kui asjakohane sisult ja vormilt. Esma- ja täiendusõppe õppekavad vastavad tööturu vajadustele ning moodustavad tervikliku süsteemi.</i>				
- Õpetaja ja haridusasutuse juhi ameti atraktiivsuse suurendamine/väärtustamine				
<i>Tulemused: õpetaja ja haridusasutuse juhi amet on väärtustatud nii avalikkuse kui nende endi seas. Õpetaja ja haridusasutuse juhi amet on atraktiivne elukutse valik, sh toetatakse sisenemist teistest valdkondadest.</i>				
KOKKU KULUD	6 639	3 501	3 501	3 501

*Lisaks on kavandamisel töökefondide 2021-2027 rakenduskava raames järgmised tegevused:

Õpetajate (sh koolijuhid) ja noortevaldkonna töötajate esma- ja täiendõppe ning järelkasvu toetamise raames arendatakse haridustöötajatele terviklik taseme- ja täiendusõppesüsteem, professionaalset arengut toetavad meetmed (sh vajalikud infosüsteemid ja tööriistad) ning tõstetakse haridustöötajate koostöövõrgustike võimekust. Õpetajaametisse sisenemiseks luuakse paindlikke õpiteid ja toetatakse haridusvaldkonna sisest mobiilsust. Tähelepanu pööratakse õpetajaameti populariseerimisele. Luuakse võimendamise meetmed, mis aitavad haridusasutuste juhtidel pakkuda õppimist ja õpetamist toetavat koolikultuuri ja KOV haridusametnikel täita koolipidaja rolli. Toetatakse haridustöötajate meetodika ja (aineülese) didaktika alase pädevuse arendamist ning innovaatiliste õppemeetodite kasutuselevõttu (sh IKT kasutamine personaalhariduses). Toetatakse ja arendatakse noortevaldkonna töötajaskonna täienduskoolitusi ja tööõnustamist, koolituskvaliteedi arendamist ja meetmeid enesehindamisprotsesside juurutamiseks.

Meede 3. Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed

Eesmärk: Õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele

Kiiresti muutuv ühiskond ja uuenev tööturg, sh uued valdkonnad ja erialad ning uued töövormid nõuavad seniste oskuste ümberkujundamist. Inimeselt eeldab see valmisolekut karjääripöõreteks ja pidevat õppimist – ümberõpet ja enesetäiendamist – kogu elukaare jooksul, haridussüsteemilt suutlikkust kiiresti reageerida muutuvale oskuste vajadusele ning luua õppimisvõimalusi erinevatele vanusegruppidele.

Meetme raames rakendatakse jätkusuutlik **süsteem tööjõu ja oskuste vajaduse prognoosimiseks ja seireks ning tegevuse koordineerimiseks eri osaliste vahel**, et toetada tööturu vajadustest lähtuvate oskuste omandamist ning sidustada paremini haridus- ja töömaailm. Soodustatakse **suuremat lisandväärtust loovate oskuste arendamist ning laiendatakse täiendus- ja ümberõppevõimalusi, sh töökohapõhist õpet**, et reageerida kiiresti töömaailma arenguvajadustele ning tagada kõigile Eesti inimestele tööturul vajalikud oskused ja teadmised.

Meetme mõõdikud ja sihttasemed

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2020)	2021	2022	2023	2024	2025	2035
Hõivatute osakaal eri- ja kutsealase haridusega 20–34 a inimeste hulgas (%) *							
üks aasta pärast lõpetamist	78	79	80	80	81	81	85
viis aastat pärast lõpetamist	74 (2019)	75	75	75	76	76	80
Baastasemest kõrgema taseme digioskustega 16–74-aastaste osakaal (%)**	37 (2019)	36	37,5	39	40	42	60
Lõpetajate ettevõtlikkus	Uus indikaator, meetodika töötatakse välja						

* Allikas: „Edukus Tööturul“

** Allikas: The Digital Economy and Society Index (DESI). [\[link\]](#)

Tegevus 3.1. Kutsesüsteemi arendamine ja oskuste prognoosisüsteem OSKA

Tegevuse raames tagatakse kutsesüsteemi toimimine ning arendatakse ja rakendatakse tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi (OSKA).

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
			Sihttase				
Eesmärk: Kutsesüsteemi kaudu on haridussüsteem ja tööturg paremini seostatud							
Indikaator(id) väljatöötamisel.							

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 3.1 rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub:*				
- Kvalifikatsiooniraamistiku rakendamine ja teavitamine <i>Tulemus:</i> Eesti kvalifikatsiooniraamistik on rakendunud ja kooskõlas EQF-iga.				
- Kutsesüsteemi ja kutseksamite arendamine <i>Tulemus:</i> Kutsesüsteem on kooskõlas haridussüsteemi ja tööturu ootustega, inimestel on loodud võimalus tõestada oma kvalifikatsiooni läbi kutseksami sooritamise ning õpingud kutseõppeasutustes lõpevad töömaailmaga koostöös välja töötatud asjakohaste, töömaailma poolt hinnatud kutseksamitega.				
- Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi loomine ja rakendamine. <i>Tulemus:</i> Toimib regulaarne tööjõuvajaduse seire-, prognoosi- ja tagasisidestamise süsteem (OSKA), mille eesmärk on sidustada tööturu osapoolte ekspertteadmine haridus- ja koolitusteenuste struktuuri, mahu ja sisu planeerimist toetavaks süsteemiks, toetada tööandjate, erialaliitude, õppeasutuste ja valitsusasutuste koostööd ning kindlustada ajakohase tööturu info jõudmine vajalike osapoolteni. OSKA tulemused on sisendiks kvalifikatsiooni- ja karjäärinõustamise süsteemile, õppekavaarendusele, taseme- ja täiendusõppe pakkumisele ning õppe rahastamisele. Lisaks valdkondlikele raportitele koostatakse alates 2016. aastast OSKA abil ka iga-aastaselt tööjõu ja oskuste vajaduse terviklik valdkondade ülene tööjõu ja oskuste ülevaade.				
KOKKU KULUD	2 089	1 380	1 380	1 380

*Lisaks on kavandamisel tõukefondide 2021-2027 rakenduskava raames järgmised tegevused:

Kutsesüsteemi reformi raames töötatakse välja ja rakendatakse OSKA uuendatud tööturu üldanalüüsi ja valdkondlike uuringute meetodikat ning laiendatakse võimekust kasutada lisaandmeid, suurandmeid ning andmekaevet. Töötatakse välja oskuste klassifikaator, mis on sidustatud Euroopa oskuste klassifikaatori ESCOga ning luuakse oskuste kataloog, mis võimaldab kiirelt ja paindlikult luua oskuste profiile kvalifikatsioonide, mikrokvalifikatsioonide aluseks ja õppekavadele sisendiks. Arendatakse sihtgruppide oskuste hindamise võimekust ning digikeskkonna arenduste kaudu luuakse võimalused inimeste personaalsete oskuste kirjeldamiseks ja hindamiseks isiklikus digiloos. Toetatakse kutse andmise kvaliteeti, viiakse läbi oskuste hindajate ning nõustajate koolitusi.

Tegevus 3.2. Õppe seostamine tööturu vajadustega

Tegevuse abil arendatakse praktikasüsteemi nii kutse- kui ka kõrghariduses, laiendatakse töökohapõhise õppe võimalusi ning tööturuga seotud keeleõpet. Samuti viiakse ellu IT Akadeemia tegevusi kutse- ja kõrghariduses. Lisaks viiakse läbi uuringuid kutse- ja kõrghariduse lõpetajate edukusest tööelus.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
			Sihttase				
Eesmärk: viia õppimisvõimalused suuremasse vastavusse tööturu arenguvajadustega.							
1–3 aastat tagasi kutsehariduses õpingud lõpetanud 20–34-aastaste inimeste tööhõive määr (%)	86,2	77,4	>80	>80	>80	>80	
1–3 aastat tagasi kolmandal tasemel õpingud lõpetanud 20–34-aastaste tööhõive määr	87,5	85,5	≥88	≥88	≥88	≥88	
Õppeasutuste osakaal, kes on ettevõtlusmooduli kasutusele võtnud (sh lisanduvad järk- järgult karjääri teemad) (%)**	48		60	65	70	75	
LTT (loodus- ja täppisteadused, tehnika, tootmine ja ehitus) erialade lõpetajate osakaal (%) kõrghariduses***	27,9	27,4	30	30	30	30	
IT õppesuuna lõpetajate arv aastas***							
kõrghariduses	718	766	850	850	850	850	
kutsehariduses	507	486	520	520	520	520	
Vilistlaste rahulolu praktikavõimalustega bakalaureuseõpe magistriõpe	Uus indikaator, meetodika töötatakse välja						
Töökohapõhine õpe	Uus indikaator, meetodika töötatakse välja						

*2025.a sihttasemed on ülevaatamisel

** Indikaator hõlmab kõiki üldhariduskoole, kutseõppeasutusi ja kõrgkoole. Allikas: Ettevõtlusprogrammi aruanne

***Allikas: Eesti Hariduse Infosüsteem

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 3.2. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub:*				
- Praktikasüsteemi arendamine kutse- ja kõrghariduses, sh õpetajakoolituse koolipraktika				
Tulemus: Praktikakorraldus õppeasutustes on ühtlustatud, läbipaistev ja vastab praktikakorralduse osapoolte vajadustele. Õppur on õpingute lõpuks saanud praktilise õppetöö ja praktika kogemuse töökeskkonnas. Õppeasutused, õppurid ja tööandjad väärtustavad praktika vajadust ja toetavad õpiväljundite saavutamist praktiliselt.				
- Töökohapõhise õppe laiendamine				
Tulemus: Töökohapõhise õppe korraldus on ühtlustatud ja läbipaistev ning vastab osapoolte vajadustele. Välja on töötatud ja piloteeritud töökohapõhise õppe rakendusmudelid erineva suuruse ja valdkonna ettevõtetele. Töökohapõhise õppe läbiviimise kaasatud tööandjate arv on suurenenud. Vähenenud on madala haridustasemega mitteõppivate 18-24 a ja eri- ja kutsealase hariduse täiskasvanute osakaal. Töökohapõhises õppes õppijate arv on tõusnud ja õppijad on omandanud tööturu vajadustele vastava kvalifikatsiooni.				
- Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe süsteemne arendamine kõigil haridustasemetel.				
Tulemus: ettevõtlikkust arendav õpikäsitus on rakendatud kõigil haridustasemetel ja –liikides.				
- Keeleõppe tegevused edukamaks toimetulekuks tööturul.				
Tulemus: Üliõpilaste ja kutseõppurite erialane keelteoskus on paranenud ning nõustatud koolides on tagatud nii õpilaste (k.a. uussaabujad) kui koolimeeskondade parem toimetulek mitmekeelsuse ja –kultuurilisuse võimaluste teadvustamise kaudu.				
- Kõrgharidusõppe seoste suurendamine tööturuga ja IKT õpetamise arengu tagamine ja lõpetajate IT-alaste oskuste arendamine (IT Akadeemia kõrghariduses)				
Tulemus: süsteemne kokkupuude tööturuga suurendab kõrgharidusõppe vastavust tööturu vajadustele mh majanduse kasvualdkondades. IT Akadeemia eesmärgid on tagatud jätkusuutliku tegevuskavaga, suureneb lõpetajate arv IT õppesuunal				
- Kutseharidusõppe seoste suurendamine tööturuga ja IKT õpetamise arengu tagamine ja lõpetajate IT-alaste oskuste arendamine (IT Akadeemia kutsehariduses)				
Tulemus: IT tasemeõppes õppima asumine kutsekoolides on atraktiivne, õppekavad ja õppetöö läbiviimine kvaliteetne ning ca 20% lõpetajatest suundub peale lõpetamist edasi õppima kõrgharidustasemel.				
- Õppursportlaste toetamine				

Tulemus: toetatud on õppursportlaste spordikoolituse läbimist ning toetatud on tippsportlaste kutse- ja kõrghariduse ning treenerikutse omandamist.

KOKKU KULUD	15 341	13 181	11 423	11 424
--------------------	--------	--------	--------	--------

*Lisaks on kavandamisel tõeufondide 2021-2027 rakenduskaava raames järgmised tegevused:

- Potentsiaalsete õppijate õppevalikute mõjutamiseks kõrge- ja kutsehariduses kaasajastatakse õppe sisu (nt täiendavad digipädevused, projektõpe jne), tõstetakse doktoriprogrammide kvaliteeti ja tõhusust, suurendatakse kasvava tööturuvajadusega sektorites erialade ja õppekohtade arvu ning makstakse prioriteetsete valdkondade õppuritele stipendiume. Toetatakse sujuvaid üleminekuid haridustasemetel vahel, koostööd haridusasutustel vahel ning tööandjatega. Tööturu vaatest võtmetähtsusega õppekavadel värvatakse ja koolitatakse õppejõudude/õpetajaid ning toetatakse haridustöötajate arengut. Samuti toetatakse rahvusvahelistumist õppe kõrge kvaliteedi tagamiseks ja talentide meelitamiseks väljast.
- Tööturu vajadustele vastava kutse ja kõrghariduse arendamiseks (PRÕM+) luuakse täiendavaid õppekohti töökohapõhises õppes ning kohandatakse õppekavasid. Et laiendada sihtrühmi riigile prioriteetsetes valdkondades, töötatakse välja ja piloteeritakse töökohapõhise õppe korraldusmudeleid. Viiakse ellu õppeasutustel ja tööandjate koostööprojekte ning pakutakse koolitust juhendajatele. Viiakse läbi siseriiklike kutsemeistrivõistlusi ja toetatakse ettevalmistust rahvusvahelisteks võistlusteks.

Meede 4. Noortevaldkonna arendamine

Eesmärk: aastal 2035 elavad noored kõigis Eesti piirkondades tervislikku ja täisväärtuslikku elu ning on võimestatud muutma kogukonda ja riiki selliselt, et Eestis on maailma parim keskkond kasvamiseks, elamiseks ja eneseteostuseks.

Meetmesse on koondatud noorsootöö, noorte huvihariduse ja noortepoliitika arendamise tegevused. Toetatakse noorte omaalgatust ning nende ettevõtlikkuse, annete ja tugevuste arendamist. Noorsootöö teenuste arendamiseks, kättesaadavuse parandamiseks ja tõrjutusriskis noorte kaasamiseks toetatakse noorsootöösutuste arengut ja teenuste mitmekesistamist, noorteinfo teenuse kvaliteedi arendamist, nutikate lahenduste välja töötamist noorsootöös ning kohalikul tasandil piirkondlikku koostööd noorsootöö teenuste osutamisel. Noortele kvaliteetse ja mitmekesise huvihariduse ning huvitegevuse kättesaadavuse parandamiseks on programmi kavandatud kulud huvihariduse ja huvitegevuse toetuskeemi rakendamiseks. Jätkatakse selliste tegevuste toetamist, mis aitavad noortel siseneda tööturule, saada töökogemust ning suurendada teadlikkust töömaailmast. Toetatakse noorteühingute ja noortevolikogude tegevust ja uute osalusvõimaluste välja töötamist. Arendatakse noortevaldkonna töötajaskonna pädevusi läbi koolituste korraldamise ja koolitussüsteemi arendamise. Toetatakse noortevaldkonna uuringute ja analüüside läbiviimist ning arendatakse terviklikku noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi. Samuti toetatakse noorsootöö pakujate rahvusvahelist koostööd, ning noortevaldkonna arendamiseks töötajaskonna osalemist rahvusvahelistes võrgustikes ja projektides.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
			sihttase				
Noorte kaasatus noorsootöös (% noorte koguarvust)*	59,9	58,1	60	60	60	Täpsustamisel	Täpsustamisel

* Huvihariduses, aastatoetust taotlenud üleriigilistes noorteühingutes, laagrites, malevates, osaluskogudes osalenud 7–26-aastaste noorte osaluskordade osakaal kõigist sama vanusegrupi noortest.

Tegevus 4.1. Noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuste toetamine (HOOG)

Tegevuse raames toetatakse noorte siseriiklike ja rahvusvahelisi omaalgatusprojekte ning kohalikul tasandil nutikate lahenduste väljatöötamist noorsootöös. Arendatakse nutika noorsootöö kontseptsiooni ja viiakse ellu selle tegevuskava.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
			Sihttase				
<i>Eesmärk: Noored on loov ja ühiskonda hoogsalt edasiviiv jõud – hariduse, kultuuri, majanduse, keskkonna ja teiste valdkondade nügijad ning eestvedajad</i>							
18–26-aastaste noorte juhitud mittetulundusühingute osatähtsus (%) aktiivsete mittetulundusühingute hulgas	4,2		4,6	4,8	5,0	5,2	5,4
Huvikoolis õppivate noorte osakaal (%) kõikide 7–26aastaste noorte hulgas	29,9	30,3	30,5	30,8	31,1	31,4	31,7
Noorte omaalgatusprojektide arv (sh toetatud projektide osakaal (%))	164 (71)	179 (73,7)	hoida taset	hoida taset	172 (hoida taset)	174 (hoida taset)	176 (72)
Noorte ettevõtjate osatähtsus (%) 18-26 aastaste noorte hulgas	3,8	4	4,2	4,4	4,7	5,0	5,3

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 4.1. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub:				
- Noorte omaalgatuste ja ühistegevuste toetamine. Toetatakse noorteprogrammide Erasmus+: Euroopa Noored, Euroopa Solidaarsuskorpus ja Ideeviit ellu viimist.				
<i>Tulemus: Noortel on rohkem teadmisi, motivatsiooni ja võimalusi, et tegutseda enda ja kogu ühiskonna elu edasiviimise nimel.</i>				
- Innovatsiooni ja nutikate lahenduste loomise toetamine noorsootöös. Arendatakse ja turundatakse nutika noorsootöö kontseptsiooni ja viiakse ellu nutika noorsootöö tegevuskava. Toetatakse nutikate lahenduste arendamist ja ellu viimist noorsootöös ja arendatakse nutika noorsootöö professionaalseid õpikogukondi.				
<i>Tulemus: Noorsootöö korraldajatel on vajalikud pädevused ja teadmised, millega on tagatud teenuste arendamisel noorte vajadustest ja väljakutsetest lähtuv järjepidev innovatsioon.</i>				
KOKKU KULUD	3 472	2 839	2 839	2 839

Tegevus 4.2. Noorte kodanikuosaluse toetamine ja õiguste kaitsmine (OSA)

Tegevuse raames võimestatakse noori olema aktiivsed kodanikud. Toetatakse noorteühinguid ja noorte osaluskogusid noorte kaasamisel ning tagatakse parimate kaasamispraktikate koondamine ja levik, arendades seeläbi kohalike omavalitsuste kaasamisvõimekust.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
			Sihttase				
Eesmärk: Noorte õiguste kaitsmine riigis on järjepidev ning noorte aktiivne kodanikuosalus toetatud.							
Osalusvormide arv	79		hoida taset	hoida taset	hoida taset	hoida taset	hoida taset
Toimiva osaluskoguga kohalike omavalitsuste osakaal (%) kõigist omavalitsustest	89,9	94	hoida taset	hoida taset	hoida taset	hoida taset	hoida taset
18–26-aastaste kandidaatide osakaal (%) kõigi kohalike omavalitsuste volikogu valimiste kandidaatide hulgas	6,5*	-	8	-	-	-	9,7
15–26-aastaste noorte osakaal (%), kes on osalenud organiseeritud vabatahtlikus tegevuses		-	Täpsustub	Täpsustub	Täpsustub	Täpsustub	Täpsustub

*Näitaja 2017. aasta kohalike omavalitsuste valimiste põhjal

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 4.2. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub:				
- Noorte osalusprogrammi elluviimine: noorte otsustes osalemise toetamine ja arendamine ja noorte osaluskogude toetamine				
Tulemus: Noortel on rohkem organiseeritud osalusvõimalusi. Noorte ja kohalike omavalitsuste spetsialistide teadlikkus osalusvõimalustest ja osaluse mõjudest on suurenenud. Noored osalevad aktiivselt ühiskonnaelu korraldamises ja on selleks motiveeritud.				
- Noorte organiseeritud ühistegevuse toetamine: noorteühingute, sh noortevaldkonna arengukava eesmärkidesse panustavate ühingute toetamine				
Tulemus: Noorte huvikaitse ja nende huvidest lähtuv ühistegevus noorteorganisatsioonides on tagatud.				
KOKKU KULUD	853	853	853	853

Tegevus 4.3. Noorsootöö kättesaadavuse ja kvaliteedi arendamine (ISE)

Tegevuse all toetatakse noorsootöö korraldajaid noorsootöö tegevuste arendamises, samuti korraldajate võrgustumist ja koostööd. Arendatakse noortevaldkonna töötajaskonna pädevusi ja professionaalsust. Toetatakse noorsootöö kättesaadavuse parendamist, korraldatakse ja arendatakse riiklikku noorteinfo teenust ning töötatakse välja terviklik noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteem.

Tegevuse all jätkatakse noorte huvihariduse ja -tegevuse mitmekesistamise ja kättesaadavuse toetamist, milleks on ette nähtud 11 mln eurot. Sellest riiklikust toetusest moodustab 10,3 mln eurot kohalikele omavalitsustele eraldatav toetus, mis on kavandatud riigieelarves Vabariigi Valitsuse kulude all ja ei sisaldu programmi eelarves.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
			Sihttase				
<i>Eesmärk: Kvaliteetne noorsootöö (sh noorte huviharidus) on kättesaadav üle Eesti ning loob kõigile noortele võimalused mitmekülgseks arenguks, eduelamusteks, kogemuste pagasi rikastamiseks ja iseseisvumiseks.</i>							
Kohalike omavalitsuste osakaal (%), kus noorsootöö teenused on vähemalt „edasijõudnu“ tasemel	50		53,2	54,8	56,4	58	60
Noorsootöö teenustega rahul olevate noorte osakaal (%)		90	-	hoida taset	-	hoida taset	-

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 4.3. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub*:				
- Noortevaldkonna töötajaskonna pädevuste ja professionaalsuse arendamine, sh töötajaskonna tunnustamine				
<i>Tulemus: Tõusevad noorsootöötajate erialased pädevused ja koolitustel õpitut rakendatakse, toimib laiapõhjaline koostöö.</i>				
- Noortevaldkonna tegevuste ja teenuste kvaliteedi ja mõju hindamine, sh seiresüsteemi arendamine				
<i>Tulemus: Riigi ja kohaliku tasandi ühingu- ja institutsioonide tegevus noortevaldkonna kvaliteedi ja korralduse arenguks on toetatud. Noortevaldkonna areng ja teenused on jätkusuutlikud, töö tulemuslikkus ja mõju on analüüsitud ja paremini nähtav. Rahvusvahelise koostöö ulatus ja mitmekesisus on suurenenud ja see soodustab kvaliteedi arengut.</i>				
- Noorsootöötaja kutse andmine ja arendamine				
<i>Tulemus: Noortevaldkonna areng on tagatud töötajaskonna professionaalsuse toel.</i>				
- Noorsootöölase teavitamise tagamine ja noortevaldkonna võrgustiku (korraldajad, KOVID, partnerid) toetamine.				
<i>Tulemus: Noorsootöö korraldajad pidevalt arendavad riigi toel noorsootöö kvaliteeti.</i>				
- Noortevaldkonna rahvusvahelistumise toetamine				
<i>Tulemus: Rahvusvaheline koostöö toetab noortevaldkonna arengut Eestis parimate praktikate jagamise ja töötajaskonna pädevuste tõstmise toel.</i>				
- Noorte huvihariduse ja -tegevuse toetuskeemi rakendamine				
<i>Tulemus: Kvaliteetne ja mitmekesine huviharidus ja huvitegevus on noortele paremini kättesaadav.</i>				
- Toetusinstrumentid noorsootöö kättesaadavuse tagamiseks avatud noorsootöös, huvihariduses, huvitegevuses ja noortelaagrites.				
- Tulemus: Noorsootöö on Eestis regionaalselt ühtlaselt kättesaadav.				
- Noorteinfo teenuse arendamine ja noorteinfo vahendamine noortele.				
<i>Tulemus: Noored on teadlikud oma võimalustest ja valikutest oma elu paremaks korraldamiseks.</i>				
KOKKU KULUD	5 058	5 052	5 050	5 050

* Lisaks on kavandamisel tõukefondide 2021-2027 rakenduskava raames järgmine tegevus:

Arendatakse noortevaldkonna seire ja analüüsisüsteemi.

Tegevus 4.4. Noortele ühiskonnas võrdsete võimaluste tagamine (KINDLUS)

Tegevuse eesmärgiks on noortele võrdsete võimaluste pakkumine, mis tagab noorele võimalused noorsootöös ning selle tulemusel ka ühiskonnas osalemiseks, olenemata pere ja noore majanduslikust sissetulekust, elukohast, erivajadustest, usaldusest või muudest sotsiaalsetest ja demograafilistest tingimustest. Nende tingimuste kehv olukord suurendab tõenäosust noore riskikäitumiseks. Tegevuse raames tagatakse kõikidele noortele võrdsed võimalused oma elukvaliteedi parandamiseks ja soodustatakse riskirühmade sotsiaalset kaasatust ning vähendatakse noorte eemale- ja üksijäämise riski. Toetatakse noorte üleminekuid tööellu ja iseseisvumisel, arendatakse tugisüsteeme noorte eemalejäämise ning õpingutest ja tööturul eemale jäänud noorte toetamiseks.

Mõõdik	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
			Sihttase				
Eesmärk: Noorte üksijäämist ja eemaldumist märgatakse ning ennetatakse kindlustunnet suurendava turvavõrgustiku abil.							
15–26-aastaste noorte osakaal (%), kes hindavad, et tugi on kättesaadav	-	-	Täpsustub	Täpsustub	Täpsustub	Täpsustub	Täpsustub
15-29-aastaste osakaal (%), kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel (NEET-staatuses noored)	9,8	11,7	hoida taset	hoida taset	11,1	10,8	10,5

Tegevuse kirjeldus ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Tegevus/ Tulemus	2022	2023	2024	2025
Tegevuse 4.4. rahastamiskava				
Tegevuse raames toimub*:				
- Riskioludes noorte (sh NEET staatuses noored) sotsiaalse kaasatuse soodustamine				
Tulemus: Riskioludes noortel on väiksem tõenäosus jääda ühiskonna, haridus- ja tööelust eemale.				
- Noorte konkurentsivõime tõstmine noore tööalaste oskuste ja teadmiste arendamise kaudu.				
Tulemus: Noortel on piisavad teadmised ja oskused tööellu astumiseks.				
KOKKU KULUD	2 300	1 370	200	200

*Lisaks on kavandamisel töökefondide 2021-2027 rakenduskava raames järgmised tegevused:

Noorte riskikäitumise vähendamiseks ja tõrjutusriski ennetamiseks toetatakse noorsootöö piirkondliku kättesaadavuse parandamist ja noorte noorsootöösse kaasamist (sh pakutakse tuge KOVidele noorsootöö planeerimisel ja teenuste pakkumisel). Lisaks toetatakse mobiilse noorsootöö pakkumise laiendamist, et jõuda NEET-staatuses noorteni.